

BULLETIN FÖR SVENSKA
STRÅKLÄRARFÖRBUNDET
NR 1 VÅREN 2007

esta

Newsletter

**Elevkvartett i 1700-talsnisch
Sommarakademi i Falun med Kungsbacka Pianotrio
Årsmötesdagar i expansiva Piteå**

ESTA Newsletter

Nummer 1 våren 2007

Innehåll:

Årsmötesdagar i Piteå.....	4
Sommarakademi med Kungsbacka Pianotrio.....	6
Kall-kurs i november.....	7
Young Nordic Tone 2006.....	8
Master-classes med Schmid och Poltera i Falun.....	9
Elevkvartett i 1700-talsnisch.....	11
TEMA - Klassundervisning i fiol: Evabritt Gratte.....	12
VISION OCH EFTERTANKE Att synliggöra det osynliga.....	14
Bergs sommarakademi.....	16
Cremona - än är det inte försent att anmäla sig.....	19
Recensioner.....	19
PROFILEN - Frank Lind.....	20
STRÅKPLANKET.....	21
PRESENTATIONEN: första Orkester boken.....	22

European String Teachers Association

European String Teachers Association

Centralt sekretariat:

Silvia Meier, ESTA-Schweiz, Murbacherstrasse 22, CH-4056 Basel 22

Tel : (0041/61) 321 20 18

e-post: esta-sekretariat@gmx.ch

President: Edith Peinemann (D)

Vice president: Kjell-Åke Hamrén (SE)

Kassör: Käthi Gohl (CH)

Övriga ledamöter: Aino Riikjärv (EST), Peter Esswood (GB)

Knapp Brita Pettersson, Linnea Hällqvist, Ester Forsberg och Anja Strautmanis i exklusiva 170-talskostymer. Foto: Per Helders

är en publikation utgiven för Svenska Stråkläraryrket.

Ansvarig utgivare: Gunnar Crantz

Redaktör: Per Helders

Artiklar, inlägg, recensioner etc är välkomna och skickas till:

estanews@esta.se

ESTA Newsletter/Per Helders

Kristinedalsbacken 3

131 46 Nacka

Tel. 070-535 41 26

Copyright för artiklar och inlägg: SSF och enskilda författare. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera inkommet material. Innehållet i publikationen ger ej uttryck för centrala ESTA:s åsikter i skilda frågor. Eftertryck tillåtet endast efter tillstånd och med angiven källa.

Medlemskap i SSF kostar 300 kr/år för aktiva och stödjande medlemmar (250 kr om betalning erläggs före 31/1), 100 kr för studenter och pensionärer.

Pg 88 69 57-0

OBS! Glöm inte att ange namn och adress tydligt samt att meddela eventuella adressändringar!

Annonspriser tills vidare:

Helt uppslag 3000 kr (färg 4500 kr)

Hel sida 1800 kr (färg 2700 kr)

Halv sida 900 kr (färg 1200 kr)

Mindre 600 kr (färg 900 kr)

För beställning, kontakta SSF, se nedan.

Manusstopp för nr 2 2007: 5 april

Svenska Stråkläraryrket

c/o Päivikki Wirkkala-Malmqvist

Kanalgatan 106

603 65 Norrköping e-post: sekreterare@esta.se

Pg 88 69 57-0

Hemsida: www.esta.se

Hedersordförande: Harald Thedéen

Hedersledamöter: Anders Sparf, Kjell-Åke Hamrén

Ordförande: Gunnar Crantz

Vice ordförande: Anna Lindal

Sekreterare: Päivikki Wirkkala-Malmqvist

Kassör: Johan Falk

Övriga ledamöter: Ingemar Edström, Siw Burman, Eva Bogren, Per Helders

Suppleanter, tillika kretsombud: Hans Kennemark, Yvonne Bergström, Lars Jöneteg, Frank Lind, Stefan Valdemarsson, Bengt-Eric Norlén

ORDFÖRÄNDEN har ordet

Svenska Stråklärlärförbundet hade nyligen årsmöte i Piteå, vilket ni kan läsa mer om i detta nummer av ESTA Newsletter. Själva årsmötet beledsagades i vanlig ordning av ett antal föreläsningar, konsert och middag. Vi i Svenska Stråklärlärförbundet kan känna stolthet över att det varje år kan anordnas högklassiga föreläsningar utan någon egentlig budget. Årsmötesdagarna 2007 i Piteå var inget undantag. Våra kollegor Ingemar Edström och Frank Lind hade iscensatt en ytterst välorganiserad helg med mycket intressanta föredrag. Vi fick också tillfälle att beskåda ett större antal stråkinstrument, samt avnjuta såväl middag som musik, bland annat ett mycket fint framförande av första satsen av Johan Wikmanssons e-mollkvartett. Jag vill ta tillfället i akt att här i vår publikation officiellt tacka såväl Ingemar och Frank som de föreläsare som deltog för värdefulla och väl genomförda bidrag till vårt förbunds verksamhet och framtida värde.

Ett föredrag hölls av docent Jan Fagius. Han pratade om hur hjärnan fungerar när den utsätts för musik. Jag hade hört detta föredrag tidigare, för några år sedan. Nu var det uppdaterat, och naturligtvis mycket intressant. Särskilt en aspekt dröjde sig kvar i mitt medvetande där den fortfarande lever och gör sig påmind. Docent Fagius redogjorde för en schweizisk undersökning där man fått fram resultatet att violinspel hos barn resulterade i en mätbar utvecklingsförbättring på andra områden i deras skolarbete. Hur kunde man visa det? Jo, man hade violinspel obligatoriskt i ett antal klasser och jämförde med vanliga klasser. Jag vill inte här ta ställning för någon särskild pedagogisk metod, men att det i försöket var fråga om obligatoriskt violinspel

var ju en förutsättning för att det skulle kunna bli ett mätbart resultat. Däremot vill jag med eftertryck peka på att det som försöket visade handlade om något mer centralt än huruvida klassundervisning i violin är bra eller ej. Det handlade om att violinspel, och därmed självklart annan instrumental verksamhet för barn, är en outnyttjad samhällelig resurs. Hur stor är den resursen? Det vet vi inte, men eftersom en mycket hög andel stråklärare jag pratat med har erfarenheter som är i fas med undersökningens resultat kan man misstänka att denna resurs är stor. Kanske mycket stor. Varför har ingen politiker i Sverige, som ju är ett föregångsland när det gäller instrumentalverksamhet för barn, och som i alla fall påstår sig vara ett föregångsland när det gäller skola, intresserat sig för detta?

Detta är ett mysterium.

Var stolta!

Gunnar

...och några ord från redaktören

Detta nummer av ESTA Newsletter borde vara er tillhanda runt mitten av mars. Men man vet aldrig, eftersom man är utlämnad till hur väl saker och ting fungerar på tryckeri och post. Förra numret blev kraftigt fördröjt, det skulle varit hos er i god tid före jul. Detta kanske man kan leva med, men jag har hört från vissa medlemmar att de inte fått någon tidning alls, vilket är betydligt värre. Jag vill därför passa på att uppmana alla som inte fick tidning (och inbetalningskort för årsavgiften) före jul att skicka ett mail till redaktionen (adress se föregående sida) så att vi får veta hur stort detta problem varit. När vi vet det kan vi gå vidare för att försöka utröna orsakerna till denna oacceptabla omständighet.

I övrigt hoppas redaktionen att ni alla lyckas väl i era i nyårslöftesform avgivna nya livsambitioner, typ viktminskning eller annat som kräver energi, tålmod och karaktär. Som vanligt är ni mer än välkomna med artiklar, inlägg eller förslag för vår tidning - en möjlighet ni inte ska försumma!

Själv slutför jag arbetet med detta nummer växelvis med att via 25 cm tjäle ta mig ner till min vattenledning på tomten i Nacka, Korrosionen (ellet vilket det nu är som är orsaken) har gjort slut på en ventil, vilket renderat mig en vattenläcka. Detta i sin tur innebär

att jag måste byta stråken mot spaden under sportlovet och förpassa mig 2 meter närmare jordens medelpunkt. Men jag ska inte klaga, eftersom jag kan passa på att uppfylla en del av mitt eget nyårslöfte. Nämligen att gå ner i vikt.

*Per Helders,
redaktör*

Sommarkurser

Stråkkursen RUM

14-21 juni

Sundsgårdens folkhögskola

Lärare: Stefan Waldemars-son och Frida Berglund
Lektioner, kammarmusik, orkester, teori

Information:

www.joneteg.com

Violinspel för unga violinister

6-11 augusti

Lärare: Stina Adolphson och Anna-Karin Sundén
Pianist: Helene Olaison

Information:

www.joneteg.com

Violinspel för yrkesinriktade violinister

6-11 augusti

Lärare: Terje Moe Hansen, Johan Jöneteg.
Pianister: Daniel Lindén och Max Lörstadius.

Information:

www.joneteg.com

Kammarmusikkurs med Ginestrakvartetten

Varberg 2-8 juli

Lärare: Peter Skoog, Michael Nielsen, Jan Svensson och Anna-Stina Mühlhäuser.

Kursavgift 3500 respektive 4500 kronor.

Information:

www.musikihalland.se

Ett annorlunda celloläger.

Emådalen 25 km norr om Orsa. Tid: Läger 1: 29 juli- 5 aug. (för dig som är 8-12 år och spelat minst ett år, Läger 2: 5-12 augusti (för dig som är 13 - 18 år och spelar i första t.o.m. fjärde läget.

Lärare: Lennart Winnberg.

Kursavgift: 1600 kronor

Anmälan telefon 0736-795441 e-post lennart@winnberg.se

Information:

www.winnberg.se

Årsmötesdagar i

Piteå och dess musikhögskola må ligga långt bort för många stråklärare och andra, men varken musikhögskolan, Piteå eller den norrbottniska kustregionen skäms för sig. Inte minst inom den kulturella sektorn är expansionen stor just nu. Detta kunde de stråklärare som tagit sig till de sedvanliga årsmötesdagarna snabbt konstatera.

Två konserthus byggs samtidigt bara en halvtimmes bilresa från varandra. Musikhögskolan har expanderat i flera omgångar, och ska fortsätta att göra det också. Det var en mycket stimulerande miljö för årsmötesdagarna 10 och 11 februari. Programmet var välbalanserat och av hög kvalitet, och tillfälle gavs att i förhållandevis ljumma åtta minusgrader på plats studera det pågående konserthusbygget, som ligger i stort sett vägg i vägg med musikhögskolan. Ingemar och Frank, styrelsemedlem respektive kretsombud i Svenska Stråkläraryrkesförbundet, planerade och genomförde denna stimulerande helg på ett utomordentligt sätt som hela förbundet har stor anledning att vara tack-samma för.

Fiolspel ger positiva effekter

Programmet inleddes med att Karl-Bertil Norlén presenterade sin fiolskola *violin.nu*. Därefter fick vi höra Monica Jonasson från Östersund föreläsa om kammarmusik för unga stråkmusiker. Hon presenterade också material för stråkenssemble på olika nivåer. Detta skedde genom att konferensdel-

tagarna fick packa upp sina instrument och spela ur de olika materialen.

Efter det sedvanliga årsmötet, där man förutom formalia diskuterade fortbildning och ESTA-konferensen 2011 samt omvalde fyra styrelseledamöter (se protokoll), tog docent Jan Fagius vid och berättade om hur musiken påverkar hjärnan. Mycket intressant, inte minst de avsnitt som berörde den knapphändiga men ändå befintliga forskningen om vad som händer när en skolklass har violinspel obligatoriskt. Ett schweiziskt forskningsprojekt har på ett statistiskt säkerställt sätt visat att sådan verksamhet gynnar eleverna utveckling på andra områden. Detta tangerar detta nummer av ESTA Newsletter (se TEMA), och vi har för avsikt att återkomma till detta. Man kan ju tänka sig vad det skulle ha för betydelse för frågan om stråkläraryrkes framtid om det gick att visa att stråkklasser är svaret på ett par av dagens tunga skolproblem...

Dynamiskt om folkmusik

En välsmakande buffé avslutade dagen. På söndagen inledde Svante Lindqvist från J.P. Nyströms med ett mycket medryckande föredrag om norrbottnisk folkmusik. Här stannade föreläsaren inte vid en enkel framställning om musik, utan placerade in sitt resonemang i ett berikande och upplysande ekonomiskt och sociologiskt perspektiv. Alla deltagare fick, liksom vid Monica Jonassons föreläsning, plocka fram fiolerna och spela. Svante var understundom från mot vissa kulturfientliga sektorer av vårt samhälle och gav oss bland annat det användbara uttrycket "spetsin-kompetens"...

Konserthust under uppförande...

expansiva Piteå

Därefter berättade Roger Norén från musikhögskolan i Piteå om det nya konserthusets framväxt, och alla fick gå ut på arbetsplatsen och besöka den stora salongen som snart får väggar. Årsmötesdagarna avslutades med en pratstund med altviolinsten Thomas Sundkvist, där vi kunde ställa frågor om den nybildade ensemblen för nutida musik, NEO, som inom kort har sitt säte i det nya konserthuset.

Piteå musikhögskola - ett framtidsprojekt

Innan det bar av till flygplatsen fick vi en rundvandring på den mycket imponerande musikhögskolan. Utbudet av utbildningar är stort och man har stora resurser inte bara inom sedvanliga instrumentala sektorer, med bland annat flera orglar, utan också institutioner för ljudteknik och media. Man kan ju bara tänka sig vilken optimal miljö det blir när skolan får expandera ytterligare, med dans som nästa projektområde, och när det unika konserthuset står färdigt alldeles intill. Den dagen kommer förmodligen Piteå musikhögskola, som redan har framskjuten position när det gäller exempelvis säkerställande av produktion av morgondagens stråklärare, att vara bland de ledande i Sverige när det gäller resurser. Den stråklärare som har en elev som vill bli lärare på sitt instrument ska inte försumma att berätta om de unika möjligheter som skapats och håller på att skapas i denna expansiva region. Och

Svante Lindqvist visar med eftertryck

den som är trött på att bara betrakta krympande resurser rekommenderas ett uppfriskande besök på en högskola där det bara tycks finnas ett läge för verksamheten - full fart framåt!

Text och bild: Per Helders

Päivikki Wirkkala-Malmqvist, sekreterare i SSE, i färd med att göra ett uppstråk...

Sommarkurser

Fortsättning

Musikveckan på Bäckedal. För musikanter i alla åldrar. Tid: 11-20 juni. Stråk och blockflöjt. Lärare: Jan Ridell, Ulrika Kundgen-Bengtsson, Bo Fähræus, Björg Ollén, Annika Kjellström-Silén och Ronnie Larsson. Kursavgift 1900, 2550, 2975 kronor. Anmälan senast 2 maj. Information 0680-16670. www.backedal.fhsk.se

Stråklärer i Orsa.

Hamregården 1 mil norr om Orsa. Tid: 5/8 - 12/8. Alla nivåer 7 - 100 år. Ett års studier krävs. Orkester, kammarmusik, spelundervisning och ergonomi. Lärare: Ingvar och Yvonne Kullberg, Lena Brodin och Christine Wirung. Kursavgift 1300:-, helpension 1300:-, resa abonnerad buss Sthlm-Orsa t.o.r. 550:-. Anmälan senast 15/5 till Lena Brodin, Baggensgatan 15, 11131 Stockholm. Information 08-204636

Virserums musikdagar.

Instrumentalkurs 24-30 juni. Från 10 år. Kursavgift: 2500 kronor inklusive kost och logi. Lärare: Kjell Larsson (violin), Jakob Ruthberg (viola), Per Helders (cello). Pianist kommer att finnas. Lektioner och kammarmusik under Virserums Musikdagar. Medlemmar i RUM får rabatt. Information och anmälan via www.virserum.net/musikdagarna eller via Katarina Malmberg 0491-10697 e-post km@lansmusiken.se

Fortsättning nästa sida

Sommarkurser

Fortsättning

Sommarkursen i Älmsta.

Instrumentalkurs i violin, viola, cello, piano och oboe i Älmsta, Väddö. Tid: 24-29 juni. Lärare: Catharina Ericsson, Kerstin Nedler, Boel Hillerud, Monica Jönsson, Wilhelm Schaaf och Karin Sahlin. Kursavgift 2800:-. Anmälan senast 15/5. Information Catharina Ericsson 08-812725 eller e-post: catharina.ericsson@comhem.se

Sommarkurs för stråkspelande ungdom.

Gamleby folkhögskola. Tid: 28/7-4/8. Lägsta ålder 13 år. Tonvikt på stråkorkester. Lärare: Torbjörn Westman, Per Drougge och Johannes Bergion. Kursavgift 1000:- inklusive kost och logi. Anmälan senast 2 maj. Prospekt från Gamleby folkhögskola 594 32 Gamleby. Telefon 0493-131 00.

Bergs sommarakademi

Hoverberg, Svenstavik 13-26 juli. Lärare: Karl-Ove Mannberg, Bengt-Eric Norlén, Moshe Bendor, John Ehde, Ena Carlborg-Mannberg Lektioner, kammarmusik, orkester, scenisk beredskap Kursavgift 4000 kronor inklusive kost och logi Sista anmälningsdag 2 maj. Info: www.berg.se Klicka på "kultur".

Ny **SOMMARAKADEMI** med **Kungsbacka Pianotrio**

Årets glada nyhet för alla unga kammarmusiker är att den uppskattade Saltöakademien med Kungsbacka Pianotrio återuppstår, men på ny plats. I Falun.

En av landets mest uppskattade sommarkurser, Saltöakademien, återuppstår i ny form vid Musikonservatoriet Falun. Därmed säkerställs att den unika kombination av konstnärskap på högsta internationella nivå och undervisning av yppersta klass som Kungsbacka Pianotrio står för även i fortsättningen kommer att komma svenska unga kammarmusiker till del.

Kursen kommer att äga rum mellan 29 juli och 5 augusti, och tanken är att den ska bli ett permanent inslag i verksamheten vid Musikonservatoriet Falun. Kursen vänder sig till unga stråkmusiker och pianister i åldern 13 till 19 år. Dagliga individuella lektioner och kammarmusiklektioner blandas med ergonomi och konserter.

– En sak vi kommer att göra är att bilda elevensemblar som vi själva är med och spelar i, säger Malin Broman till ESTA Newsletter.

Lokalerna som sommarakademien äger rum i är ypperliga, med ett flertal nya flyglar som gott om övningsrum. Varje elev kommer att kunna ha ett helt eget rum att öva i under kursen. Ett tjugotal ungdomar tas emot. Mer information finns på:

www.musikkonservatoriet.com

Per Helder

Foto: Hanya Chlala

Kall-kurs i november

Att det finns gott om talangfulla och intresserade fiolspelare ungdomar kunde vi återigen konstatera i samband med provspelningarna till förra årets stråkkurs i Kall. Kursen, som ägde rum i juni, arrangerades 53:e året i följd av Ivar och Gerda Lundgrens stiftelse. Med tanke på den höga nivån kändes det angeläget att göra något även för de ungdomar som inte blev uttagna till sommarkursen. Då kläcktes idén att med Kallkursens stödförening (*) som arrangör göra en helgkurs 3-5 nov för alla duktiga reserver.

17 ungdomar från Syd- och Mellansverige antog inbjudan. Ingesundskolan ställde välvilligt sina ändamålsenliga och fina lokaler till förfogande och ordnade även med god mat och hjälpte oss med många praktiska detaljer. Efter besvärliga resor med bland annat stora tågförseningar på grund av snöstormen kunde vi till slut samlas på eftermiddagen fredag 3 nov. Lärarteamet bestod av Hanna Matell, Sten-Johan Sunding, Lisbeth Vecchi

och Ulla Magnusson samt de båda pianisterna Teresa Nyman och Rooney Magnusson. Varje fiollärare ansvarade för en mindre grupp elever. Två fiolmetodikstudenter från Stockholm deltog också och gjorde genom helgkursen en del av sin högstadiepraktik. Upplägget var som en Kallkurs i miniatyr. Enda skillnaden var att vi av tidsskäl inte hann med proportionellt lika mycket individuell undervisning. Vi arbetade i storgrupp med fiolgympa med och utan instrument. Vi tog då upp ämnen som ergonomi, övningsmetodik, sittande och stående och vänster- och högerhandsteknik samt instuderingsmetodik. Vi musicerade också mycket tillsammans i verk för 2 - 4 violiner, som vi spelade koriskt.

Lördagen blev en intensiv arbetsdag med morgonfiolgympa, individuella lektioner, repetition med pianist och videoinspelning av varje elev. Det är verkligen nyttigt att se sig själv spela och få hjälp och möjlighet att analysera sin instrumenthållning. En uppfriskande lunchpromenad och en liten fest på kvällen stod också på programmet. På söndagen hade varje grupp gemensam lektion hos respektive lärare. Då gjorde vi en repetition av vad vi hunnit gå igenom både individuellt och i storgruppen. Det blev också ett

intressant samtal om skolgång, övning och rampfeber. Efter lunchen var det dags för en liten intern avslutningskonsert för föräldrarna. Tiden går fort när man har roligt. Att det varit en stimulerande och lärorik helg kunde vi alla hålla med om.

Kallkursens lärarteam genom Ulla Magnusson

(*) Föreningen Kallkursen - för unga stråkmusiker

Att spela luftfiol underlättar att få frihet i armarna

VIRSERUMS
MUSIKDAGAR

Stråkkurs

24-30 juni

Kursen är för stråkspelare ungdomar (minimålder 10 år). Du får daglig undervisning på ditt instrument och i kammarmusik. Som deltagare i kursen får du själv framträda under veckan och i mån av plats gå på Musikdagarnas konserter.

Plats: Virserum

Kursavgift helpension 2.500:-

(Kursrabatt för RUM-medlem samt boende i Kalmar län)

Sista anmälningsdag 30 april!

Kursinformation hämtas på www.virserum.net

Frågor? km@lansmusiken.se
tommy.svanstrom@home.se

Sommarkurser

Fortsättning

Musikkonservatoriet Falun sommarkurs

29 juli - 5 augusti
Plats: Musikkonservatoriet Falun
Lärare: Kungsbacka Pianotrio: Malin Broman, Jesper Svedberg och Simon Crawford-Phillips. Voilalärare på gång.
För stråkmusiker och pianister med proffsambitioner. Ålder 13-19 år.
Kursavgift 2900 kronor.
Anmälan med CD senast 25 maj.
Information: www.musikkonservatoriet.com

Spelkurs för ungdomar i nyckelharpa och fiol

Eric Sahlströminstitutet i Tobo.
Tid: 19-21 juni.
Kursavgift 1650 kronor inklusive kost och logi.
Anmälan senast 18 maj.
Information: www.esitobo.org

RUM kammarmusikkurs Kalmar Musikunion

Plats: Högalids folkhögskola.
Tidpunkt: 25 juni - 1 juli.
Lärare: Anette Mannheim och Ann-Sofie Klingberg.
Ålder: Från 13 år och uppåt.
Kursavgift: 2700 kronor för medlemmar i RUM, 3400 kronor för övriga.
Sista anmälningsdag 15 april.
Information: www.rum.se
e-post: kalmarmusikunion@rum.se

YOUNG NORDIC TONE 2006

Svenska Suzukiförbundet tog redan 1993 initiativet till en konsert vid namn Young Nordic Tone. Den hölls i Berwaldhallen och tanken med konserten var att låta avancerade elever få träffas och musicera med och för varandra. Sedan dess har Finland, Danmark, Norge och Sverige turats om att arrangera konserten. I år var det åter dags för SSZ att hålla i konserten. Redan i början på året blev det klart att den skulle hållas i Bälinge Kyrka strax utanför Uppsala söndagen den 8 oktober. Konserten ingick som en av ett 10-tal konserter i kyrkans kammarmusikprogram 2006 vilket givetvis kändes hedrande. Den som kom med detta utmärkta tips var Christina Lundström, känd fiollärare från just Bälinge, som också kom att spela en viktig roll vad gäller allt praktiskt för att förverkliga konserten. Det gällde exempelvis att härbärgera ett antal ungdomar från hela Norden.

Det blev en mycket fin konsert med hög nivå överlag och alla stadier fanns representerade även om det avancerade stadiet övervägde stort. Några av Åkerby Stråks nybörjare inledde med "Blinka" och sedan kom Jens Elving med en säker tolkning av Tjajkovskijs Canzonetta ur violinkonserten. Jens liksom alla andra solister ackompanjerades av Kristinn Örn Kristinsson från Island – en otroligt duktig pianist. Nästa musiker var finländske flöjtisten Julius Kontiola med ett härligt "Allegro Malincolico" av Poulenc. Vi var stolta över att kunna visa upp några organister – först ut var Amanda Karpaty Wickbom med "Long Long Ago" och "Blinka". Pianisten Emma Johansson var nästa musiker med sitt mogna framförande av Rachmaninovs Preludium op. 23 nr. 5. Så kom Isländska Eygló Dóra Davíðsdóttir med säkert framförande av två satser ur den isländske komponisten Jón Nordals sonat för violin och piano. Susanja Nielsen kom sedan med en otrolig version av Gades "Capriccio" varpå Björn Friman säkert på orgel spelade Bach's "Toccat i d-moll" innan cellisten Joonas Vapaavuori som sista stycke före paus och mycket säkert framförde "Rondino" av Sibelius. Andra avdelningen inleddes av Åkerby Stråk-elever som medryckande spelade Csardas av McLean till ackompanjerande dragspel och bas.

Nästa nummer var ett moget framförande av Sarabande ur "Partita i h-moll" av Matias Malmqvists.

Uppsalakvartetten stod sedan på tur med Anna Lundström, Caroline Lundgren, Sofia Lundström och Pelle Hansen som medlemmar. Dagen innan konserten blev Caroline hastigt sjuk och med ett dygns varsel hoppade Silja-Mari Heikinheimo in som ersättare i 1:a-violinstämman. Strongt! Deras version av Schostakovich's åttonde stråkkvartett var helt underbar. Finland är ju landet som startade med "Suzuki Singing" och näst på tur stod Markus Karvinen med sin tjugiga tolkning av Mozarts "Se Vuol Ballare" ur Figaros bröllop. Efter denna underbara operaröst var det sedan dags för gitarr: göteborgseleverna Tove Björkgren och Teodor Söderberg spelade tillsammans "Lessons For Two Lutes, Tove spelade ensam Bourrée av Mozart och Teodor "Variationer på La Folia" av R. De Vidali – två unga musiker med en redan utvecklad känsla. Sista organist ut var Maria Wikenstål och "Entré" av O. Olsson – imponerande! Violinisten Mira Mäkäräinen gav sedan tillsammans med Kristinn vid pianot en underbar tolkning av Sarasates "Carmen Fantasy". Slutligen under Per Petersons säkra taktpinne spelade den Nordiska Kammarorkestern Gustav Holsts "Brook Green Suite" och Albinonis "Sinfonia i G-Dur". Och man satt där och njöt önskade att fler fått höra dessa fantastiska unga musiker. Man blev helt tagen av både mognaden och den tekniska briljansen i spelet. Och man kommer åter att tänka på att det här med överlägset skickligt spel är ju – så som Suzuki såg på det – egentligen en biprodukt av Suzukipedagogiken. Men vilken skön biprodukt! Det är kul att ibland verkligen lyfta fram den – som i Young Nordic Tone!

Sven Sjögren

Exklusiva master-classes i Falun

Sverige hade i februari besök av två av världens absolut främsta stråkmusiker just nu. Det var Benjamin Schmid, violin och Christian Poltera, cello som gästade **Vinterfest** i norra Dalarna under en vecka.

Vinterfest är en kammarmusikfestival iscensatt av Musik i Dalarna och dess chef Karin Switz. Från och med detta år är Martin Fröst konstnärlig ledare, vilket resulterat i de mest fantastiska konserter med ovan nämnda artister plus Roland Pöntinen, Svante Henrysson med flera. Förutom kammarmusikaliska guldkorn av kända och okända klassiska tonsättare bjöd artisterna på hisnande cross-overupplevelser. Och vi minns kanske Benjamin Schmid framträdande i TV i samband med Mozarts 150:e födelsedag.

Stråkpedagogiskt högtintressant blev det när Schmid och Poltera gästade Musikkonservatoriet Falun för varsin master-class med konservatoriets elever. Intresset var på topp när världsduo med insikt och kunnande lotsade eleverna genom verk som Ravel's Tzigane, Brahms violinkonsert och cellokonserter av Schumann och Sjostakovitj. Deras undervisning karaktäriserades av ideal med klassisk prägel. Vi kunde iakttä en varsam men samtidigt kompromisslös strävan att hjälpa eleverna mot ett elegant och virtuost men samtidigt mycket uttrycksfullt spelsätt. Elevernas entusiasm för att man i lilla Falun blev behandlade med ett sådant intresse och en sådan respekt av dessa den nya stråkgenerationens främsta företrädare gick inte att ta miste på.

Initiativet med *Vinterfest* är naturligtvis mer än lovligt. Att idén att förena de vita vidderna, dess arkitektur och dess kulturella centra med internationell och universell musikalisk genialitet har substans, visas inte minst av att man lyckats knyta Martin Fröst till festivalen. Därmed har man fått kontakten med de främsta musikerna i världen just nu. Man kan besöka festivalens hemsida

Johan Kristiansson och Benjamin Schmid

och läsa om nästa års festival som bland annat besöks av Barbara Hendricks och Torleif Thedeen: www.vinterfest.nu Den som vill veta mer om Benjamin Schmid och Christian Poltera kan besöka deras hemsidor:

www.benjaminschmid.com
www.christianpoltera.com

Per Helders

Christian Poltera

framnäs.

Musiklinje

Drömmer du om att ha musik som yrke eller vill du bara utveckla dina musikaliska kunskaper.

Sommarkurser

Flöjt - Per Flemström/Sven-Erik Sandlund

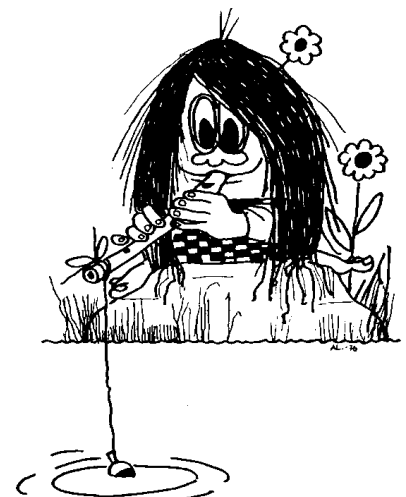
Piano - Natalia Kazimirovskaja/Ulla-Britt Sandlund

Sång, tidig musik - Emma Rönnlund

FRAMNÄS FOLKHÖGSKOLA

Telefon: 0911-23 11 50, 23 11 00

Hemsida: www.framnas.nu

Elevkvartett i 1700-

Detta handlar om fyra tjejer, varav åtminstone tre satsar på musiken som yrke, och som redan har almanackan välfylld med spelningar. En särskild anledning till det är att de spelar iförda 1700-talskostymer, vilken uppenbarligen är intressant i många sammanhang som en extra krydda till musiken. Och det är inte bara kostymer, det är avancerade håruppsättningar och en genomarbetad sminkning.

ESTA Newsletter träffar Brita, Linnea, Ester och Anja just innan de en vacker vinterdag ska gå in på scenen på Nybrokajen 11 och spela musik av Mozart, Bellman och Roman. Publiken består av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien i frack och långklänning.

Torsson nämnde också att det där skulle nog vara en jättebra idé.

Känns det annorlunda att spela Mozart när ni har 1700-talskostym i jämförelse med om ni har jeans?

– Ja det gör det. Verkligen! Det är mycket lättare att gå in i en roll...det är lättare att leva sig in i musiken, säger Linnea och Brita.

– En gång kom en man och frågade om vi kom från 1700-talet!

– Man blir på något sätt tvungen att se det som en helhet...

Hur skulle det kännas att spela Bartok i dem?

– Det skulle vara konstigt... fast vi har inte provat...men nej det skulle nog inte gå ihop. Klänningarna är en jättestark miljöskapandefaktor.

Har ni många spelningar?

– Ja det har vi. Nu i vår har vi jättemycket. I stort sett alla med kostym.

Kvartettmedlemmarnas fullständiga namn är Knapp Brita Pettersson,

Linnea Hällqvist, Ester Forsberg och Anja Strautmanis. De kommer från Uppsala, där de spelat tillsammans i flera år. Brita, Linnea och Anja bor dock i Falun, eftersom de just nu är elever på Musik-konservatoriet Falun. Kvartet- tens altviolinist Ester bor kvar i Uppsala där hon går på gymnasiet, samhällsveten- skaplig med linje Europain- riktning.

Går det att hålla ihop kvartetten fast ni bor på olika håll?

– Ja det är

lite svårt ibland. Men det har blivit så att man passar på att repa när vi är hemma i Uppsala. Och ibland har Ester kommit hit också. Så det fungerar även om det är ont om tid ibland. Det är tur att vi har så många spelningar, för det gör att vi måste ses och repa. Och sedan repade vi väldigt mycket i början, sedan har vi kunnat hålla den repertoaren aktuell. Utan den första tiden hade det inte gått att hålla igång så mycket repertoar.

Är det mycket organiserande kring spelningarna?

– Nej inte så farligt. Vi hjälps åt. En del hör av sig till min mamma, så får vi kontakt via henne. Men ibland krånglar det och

Knapp Brita Pettersson, Anja Strautmanis, Linnea Hällqvist och Ester Forsberg

Det passar naturligtvis som handen i handsken med den välklädda stråckkvartetten. De har på sig en ensemble av fyra olika dräkter i samma stil. De är sydda av Britas mamma som heter Britt Eklund.

Vems var idén att du skulle sy dessa fantastiska kostymer?

– Vet inte... Var det från Britas mamma?.. Vi hade dem på första lägret... det var snart ett och ett halvt år sedan i alla fall.

Brita, Linnea och Anja försöker minnas detaljerna.

– Det var nog min mammas 1700-talsintresse.... Hon hade sytt ett par klänningar till en fest och då tänkte vi att vi kanske kunde spela kvartett med sådana klänningar. Vår förra lärare Inge

alsnisch

då är det ju jobbigt. Men det är klart, det blir kanske mer sådant jobb än man tror först.

- Den biten är ganska rolig, säger Brita.
- Nej, den är jättetråkig, säger Linnea.

Hur ser framtiden ut annars?

– Vi satsar på musiken, åtminstone vi som går i Falun ska söka musikhögskolan i vår. Så till hösten går vi förhoppningsvis där, säger Linnea.

De tre fjärdedelarna av kostymkvartetten från Uppsala sammanfattar:

– Kvartett är det roligaste som finns... särskilt med kostymer!

ESTA Newsletter träffar Britt Eklund som sytt kostymerna.

Hur föddes den här idén?

– Det var nog i samband med Linnéjubiléet i Uppsala som det hela började. Sömnad är för mig en hobby, annars är jag civilingenjör.

Hur lång tid tar det att sy en sådan här fantastisk kreation?

– Vi gjorde en överslagräkning och kom fram till att det tar knappt 70 timmar. Per klänning.

Varifrån kommer modellerna?

– Jag har hämtat mönster ifrån böcker. Jag har kopierat och förstorat upp dessa. Mönstrena kommer från originalplagg från engelska museer. När jag sedan haft mönster i rätt storlek har jag finjusterat med måttagning. Många detaljer och prydnader har jag tagit från samtida målningar. Man kan säga att jag utgått från original, och sedan tagit passande detaljer från samtida miljöer för att skapa en helhet som jag personligen tycker känns bra.

Gick det åt mycket tyg?

– Ja, en del. Först har vi ungefär 6,5 meter sidentyg per klänning. Sedan har vi linnetyg och diverse annat material till underkjolar, ströt och prydnader. Totalt sett tror jag det handlar om 2000 kronor i materialkostnad för en klänning. Sedan tillkommer ju förstås arbetet..... så det bygger på att man gör det själv.

ESTA Newsletter uppmanar den som vill ha en välspelade och välklädd stråkkvartett med tidstrogen repertoar och tidstrogen sminkning och frisyra, att med fördel vända sig till:

Linnea_hallqvist@hotmail.com

Text och bild: Per Helder

ALLT INOM STRÅKINSTRUMENT

Stort urval av

INSTRUMENT OCH STRÅKAR
ETUIER, STRÅNGAR, AXELSTÖD, HARTS m.m.
REPARATIONER

Webbshop

via vår hemsida

www.fioler.se

N NILSSON FIOLBYGARE AB

Erikslustv. 62, 216 18 Malmö

Tel. 040-15 98 03 Fax 040-15 97 47

E-post: info@fioler.se Hemsida: www.fioler.se

Medlem av: International Society of Violin and Bow makers
Verband Deutscher Geigenbauer und Bogenmacher e. V
Sveriges Violinbyggarmästare

Sommarkurs för stråkspelande ungdom

anordnas på Gamleby folkhögskola

28 juli - 4 augusti

Kursen är i första hand en **samspelskurs** med tonvikten lagd på stråkorkester (6+6+4+4+1)

Lägst ålder 13 år

Lärare: Johannes Bergion, Per Drougge och Torbjörn Westman, kursledare (070-654 00 36)

Kursavgift: 1000 kr inklusive kost och logi

Arrangörer: Gamleby folkhögskola och Ingvar Bosslers stiftelse

Prospekt från
Gamleby folkhögskola, 594 32 Gamleby, tel 0493-131 00

Anmälan senast 2 maj

TEMA - klassunde

Evabritt Gratte pionjär

ESTA Newsletters behandling av temat gruppundervisning fortsätter. Även i detta nummer får vi stifta närmare bekantskap med en särskild form av gruppundervisning, nämligen klassundervisning. En av de första som gav sig på denna verksamhet i Sverige var Evabritt Tilling-Gratte, som redan i början av 80-talet undervisade fiol i hel skolklass. Hennes erfarenheter är intressanta, inte bara i fråga om de kända svårigheterna med att undervisa ett instrument när det inte är frivilligt för eleven eller de kända fördelarna i fråga om undervisningsmetodens rekryteringsfördelar. Det finns en annan aspekt som vi här kan läsa om, och som rör de fördelar instrumentalundervisning har för barn inom helt andra verksamheter än musik. Borde inte det samhälle vars media översvämmas av skolproblem vara mer intresserat av de erfarenheter som gjorts i fråga om instrumentalundervisningens utvecklande förmåga på individen?

Året det hela började var 1979. Evabritt Gratte träffade då Sheila Nelson i Stockholm, och fick ta del av den klassundervisning i violin som denna legendariska lärare bedrev i London. Intresset var mer än väckt och Evabritt besökte Sheila Nelson i London flera gånger under åren 1981 och 1982. Under denna tid bedrev Sheila Nelson ett projekt som hette *Tower Hamlet East End*. Detta projekt bestod av klassundervisning i violin och vände sig till barn i East End, som inte är en av de mera fashionabla stadsdelarna i London. Faktum är att Sheila Nelson kopplade musikundervisning till ett socialt engagemang; projektet vände sig direkt till förfördelade ungdomar. Evabritt tilltalades av idén att nå alla. Att det inte skulle behöva spela någon roll vilken ekonomi eller vilka kulturella vanor som rådde i barnens hem.

Förtvivlan

Evabritt satte igång den första egna stråkklassen i Stockholm läsåret 1983-1984, närmare bestämt i Katarina Södra Skola. Hon hade en pianist med sig, det var Margareta Strömblad. I Katarina Södra var idén fullkomligt ny för att inte säga främmande. Evabritts första intryck av sitt nystartade projekt präglades av stor förtvivlan. Ingenting fungerade som hon hade tänkt sig. Nu var situationen den att eleverna inte själva valt att spela fiol, det var obligatoriskt. Hon insåg snart att här gällde det inte att vara fiollärare, det gällde att vara musiker!

Hon lärde sig av klasslärarna. Dessa var ju tvungna att exempelvis lära alla barn att läsa, vare sig barnen var motiverade från början eller ej. Klasslärarna hade också många knep för att upprätthålla den nödvändiga disciplinen i klassrummet.

Målet för Evabritt var att nå varje unge, och frågan som intresserade henne kopiöst var följaktligen: Hur skulle man uppnå det? Ingången till svaret var just att vara mera musi-

ker än fiollärare. Ju svårare det var att genomföra ambitionen att nå alla, desto mer besatt blev Evabritt av tanken att det *måste* gå.

Eleverna förbättrar sig i andra ämnen

Evabritt beklagar idag att ingen forskning gjorts med avseende på de positiva effekter klassundervisningen i fiol hade på barnen i andra ämnen. Men vittnesmålen från många klassers klassföreståndare och andra lärare under flera års tid är solklara. Barnen fick alltså med sig mer än det egentligen var tänkt från början, vilket är en bonus med potential. Vilken skolpolitiker eller pedagog är inte intresserad av sådant som förbättrar studieresultatet?

Under åren 1988 och 2005 bedrev Evabritt kontinuerlig undervisning i Gustav Vasa Skola. Under denna tid utvecklades konceptet bra, och det berodde bland annat på att Evabritt själv kände sig tryggare i sin roll. Hon hade här årskurserna ett till tre kontinuerligt. När barnen skulle börja tvåan fick de låna hem sina instrument. Även i Gustav Vasa gjorde lärarna egna utvärderingar som uppvisade samma resultat som tidigare. Man fick belägg för elevernas höjda prestationsförmåga inom områden som att lyssna, att ha timing i grupp och att arbeta i grupp. Även för de andra lärarna på skolan var verksamheten utvecklande. De deltog aktivt i varje fiollektion och kunde själva iakttä hur eleverna påverkades av att spela tillsammans. Lärarnas utvärderingar visar också på fina resultat i fråga om att lära sig vänta på varandra och att ha disciplin. Samtidigt utvecklades gemenskapen i klassen.

Vid alla lektioner var alltså barnen klassföreståndare med, så också en pianist. Pianistens roll var alltid bara att ackompanjera, inte att leda undervisningen.

Ytterligare en effekt av klassundervisningen i fiol var att barnen lärde sig uppträda. De fick nyttiga erfarenheter av pressade situationer, inte minst på grund av det intresse som klassundervis-

Evabritt Gratte

Undervisning i fiolspel

inom klassundervisningen

ningen drog till sig, vilket ledde till många konserter. Detta i sin tur ledde till att barnen fick uppleva att det var efterfrågade, vilket är något av en bristvara idag.

Regnbågen

I mitten av 90-talet gavs delar av Evabritts erfarenheter ut som pedagogiskt material. Detta heter Regnbågen, och senare Regnbågen 2, utgör lektionsförslag. Materialet är tänkt att täcka totalt fyra terminer.

Regnbågen - material för klassundervisning

Eftersom barnen fick börja låna hem instrumentet från årskurs två, så började också problemet med att motivera till egen övning i samma veva. Evabritt förberedde barnen under det första året genom att ge dem små skrivläxor eller pusseluppgifter som de skulle arbeta med mellan lektionerna.

ESTA Newsletter frågade Evabritt om det dök upp nya problem, problem som inte varit så tydliga vid starten av denna undervisningsform. Evabritt nämner att när barnen börjar spela i klass så bygger allt på ett kontinuerligt flöde där barnen är med. Men hur ska man höra sig själv? Många barn blev nog besvikna när deras intresse var väckt och när de sedan lånade hem sitt instrument för att spela lite hemma. Det lät ju inget vidare... Det fanns ett bedrägligt drag i detta som bekymrade Evabritt. Hon anpassade därför vissa moment i undervisningen till detta. Hon införde moment som skulle leda till att barnets ansvarskänsla över exempelvis den egna tonen förbättrades. Der egna ansvaret för musicerandet behövde också stärkas. Här använde sig Evabritt av *solo-tutti-modellen*, som torde vara bekant för de flesta som undervisar grupper.

Men har det riktats någon kritik mot klassundervisningen? Ja,

självklart. En av de vanligaste invändningarna har varit frågan: Vad gör vi med begåvningarna? Missar man inte dem i klassundervisningen? Evabritts kollega, Ole Hjort, som också arbetat med klassundervisning på violinen i ett tjugotal år har svarat på denna kritik så här:

– Ingen bekymrar sig över om man missar någon professor i matematik bara för att man låter alla barn lära sig matematik tillsammans i första klass...

Det koncept som Evabritt utvecklat har liknande paralleller på andra platser; vi har ju läst om klassundervisningen i Nacka till exempel. Det har också funnits ett projekt på Kungl. Musikhögskolan kallat *Kammarmusik från början*, som bland annat hade syftet att uppnå en bra balans mellan gruppundervisning och individuell undervisning.

Andra förgreningar av modellen med klassundervisningen har också förekommit; Evabritt har själv varit involverad i ett projekt som visades på Stockholm New Music 2003, där tonsättarna Mats Persson och Mats Lindström komponerade och fiolklasserna spelade. Överhuvudtaget var det en hel del som tog sin början när Evabritt startade sin fiolklassundervisning, vilket är glädjande, eftersom verksamheten med klassundervisning på fiol i Gustav Vasa Skola upphört. Resurserna minskade vilket ledde till att verksamheten prioriterades bort.

Evabritt har länge arbetat som metodiklärare vid KMH i Stockholm. Parallellt med detta och många uppdrag som föreläsare med mera, ingår Evabritt numera i Handelshögskolans i Stockholm fakultet, där man intresserar sig för instrumentalspelandets grupp-psykologiska vinster. Du kan besöka hennes hemsida:

www.evabrittgratte.se

När kommer forskningen?

Det kanske viktigaste resultatet har emellertid ännu inte realiserats, nämligen att forska i ämnet. Att instrumentalundervisning är något som är utvecklande är kanske ingen nyhet för en stråklärare, men samtidigt har vi genom Evabritts arbete fått mer konkret information som säger att så är fallet. Nästa steg borde vara att låta denna information vara en utgångspunkt för ett större forskningsprojekt, där man vetenskapligt dokumenterar belägg för att instrumentalundervisning är ett begrepp med betydelse långt bortom begreppen fritidssysselsättning eller rekrytering av orkestermusiker. Att metoden med klassundervisning gynnar lösandet av några av de problem som vår konstform dras med idag, som exempelvis rekrytering av morgondagens stråklärare, ter sig närmast som en självklarhet. Men att metoden kan användas som statistiskt belägg för att instrumentalundervisning överhuvudtaget är gynnsamt för den personliga utvecklingen är något som väntar på att bli uppmärksammat i ett större perspektiv.

Per Helders

Vision och eftertanke

Att synliggöra det osynliga

För femte året genomförs i år ett uppmärksammat samarbetsprojekt mellan Musikkonservatoriet Falun och Gotlands Tonsättarskola. I denna artikel beskrivs detta mycket speciella samarbete och dess effekter på instrumentalundervisningen. För att bättre beskriva samarbetet ska vi först ge en kort introduktion om vilka de inblandade institutionerna är.

Musikkonservatoriet Falun är en unik institution både i svenskt musikaliskt och i Skandinavien i stort. Skolan firar kommande år sitt 40-årsjubileum, och mängder av svenska professionella musiker har gått gymnasiet där. Utbildningen är starkt specialiserad med en hög andel individuell undervisning och kammarmusik. Förutom nämnda samarbete sker andra samarbeten både nationellt och internationellt med olika institutioner.

Gotland Tonsättarskola grundades 1995 av tonsättaren Sven-David Sandström, som fortfarande är gästprofessor och mentor där vid sidan av sina många andra uppdrag, däribland att vara professor i komposition vid Bloomington, University of Indiana. Precis som Musikkonservatoriet Falun är Gotlands Tonsättarskola ett unikt fenomen i Skandinavien, en skola från vilken praktiskt taget alla studerande fortsätter på högskolenivå i Skandinavien eller någon annanstans.

Våren 2002 träffades representanter för de båda skolorna för att diskutera ett samarbete. Detta startade redan samma år, och visades upp vid festivalen *Ljudvägor* i Visby våren 2003, vilket omedelbart uppmärksammades av bland annat Sveriges Radio som direktsände den första konserten i sin helhet.

Detta samarbete mellan två specialiserade skolor har också uppmärksammats av Kungl. Musikaliska Akademien genom att projektet visades upp vid kammarmusikmanifestationen *Hör Upp!* i Stockholm hösten 2004.

Projektet

Projektet består av att studerande vid Gotlands Tonsättarskola komponerar stycken till eleverna vid Musikkonservatoriet Falun. De startar direkt när de börjar sina studier i Visby. Ungefär mitt under den första höstterminen åker de till Falun tillsammans med en lärare för en work-shop. Ibland är det någon av kompositions-lärarna Henrik Strindberg eller Pär Mårtensson som kommer. I år har Pär Mårtensson och Sven-David Sandström bytt jobb med varandra, så vid nästa work-shop är det Sven-David Sandström som följer med. Oftast handlar det om tio till femton elever. Innan work-shopen har de skickat skisser på sina stycken till Falun. Dessa skisser kan vara mycket korta och fragmentariska. I Falun har då kammarmusiklärarna plockat ut ensembler med besättningar som matchar de inkommande skisserna. Skisserna har repeterats ett par veckor innan Gotlands eleverna anländer.

Under work-shopen arbetar man en timme med varje komposition. Varje kompositionselev får en direkt respons från instrumentaleleverna och lärarna i Falun. Stråkinstrumenten dominerar detta samarbete, och stråkkvartetten är den mest använda ensembleformen, även om helt andra former och instrument också använts

FAKTA LJUDVÅGORFESTIVALEN

- Anordnas varje år i maj av Gotlands Tonsättarskola
- Äger rum 9 - 12 maj 2007
- Anordnas helt av avgångselever vid skolan
- Är 2007 inne på tolfte året
- Ett stort antal uruppförande, konserter och föredrag
- Gotlands Tonsättarskola startades 1996 av Sven-David Sandström som är mentor och gästprofessor. Andra lärare är Per Mårtensson och Henrik Strindberg.

under de fem år projektet genomförts.

Den första work-shopen följs sedan av ytterligare en eller två under läsåret, och projektet kulminerar under festivalen *Ljudvägor* i Visby i maj varje år. Denna festival, som alltid är mycket uppmärksam av media, genomförs helt och hållet av eleverna vid Gotlands Tonsättarskola. Att till alla delar genomföra festivalen är en del av deras utbildning.

Effekterna

Att spela nutida musik är en ganska ovan sysselsättning för eleverna vid Musikkonservatoriet Falun. Dessa är mellan 15 och 20 år gamla. För många av dem är detta det första mer substantiella mötet med nutida musik och de utmaningar som är kopplade till denna musik. I början är de förvirrade och även på gränsen till fientligt inställda. Men i takt med att för dem initialt osynliga komponenter av musicerandet blir mer synliga ökar intresset och förmågan. Men vad menas nu med detta? Vad är det som är osynligt? Kort sagt är det som händer att behovet av musikaliska idéer, i den mest konkreta bemärkelsen, blir uppenbart. Att stå på scenen och spela ett stycke du saknar idéer om kan vara mycket plågsamt. Men när man ska spela exempelvis Mozart är inte detta helt uppenbart för en ung musiker. Unga musiker tenderar till att betrakta den klassiska musiken som "självspelande" i denna bemärkelse. Det är naturligtvis en självklarhet för alla instrumentallärare för denna åldersgrupp att understryka behovet av att producera, utveckla och konkretisera idéer. Men detta arbete blir så mycket lättare när man har hjälp av det faktum att den nutida musiken faktiskt gör detta osynliga behov synligt. Vi hör ofta eleverna utbrista "Men vad ska vi göra med det här!?" Exakt. Det är det som är frågan. Vi svarar: Ni måste producera en idé, ni måste placera musiken i ett sammanhang av karaktärer och kvaliteter. Eleverna blir medvetna om att de måste spela så att de spelar *om något*, i en abstrakt bemärkelse.

Det osynliga blir synligt

Efter festivalen fortsätter eleverna så den sin utbildning. De bildar kvartetter eller trios eller andra ensembleformer. Och de spelar musik av exempelvis Mozart. Men nu är allting annorlunda i deras ungdomliga medvetanden. De inser nu att det behov av karaktärisering av musiken de spelar, som de tidigare var omedvetna om, är avgörande. Vi noterar en betydande ökning i fråga om ansvar-

Fortsättning på sidan 19

KUNGSBACKA PIANO TRIO

Musikkonservatoriet Falun

Internationell sommarakademi i kammarmusik
29 juli – 5 augusti

Rsk

Kammarmusikförbundet

Info: www.musikkonservatoriet.com

Bergs Sommarakademi

sommarkurs med flera dimensioner

I natursköna Jämtland, invid Storsjöns sydligaste spets, genomförs varje år en riktigt gedigen stråk- och kammarmusikkurs. Mannen bakom denna är en av Stråksveriges verkliga nestorer - Karl-Ove Mannberg.

Karl-Ove har tidigare varit professor och huvudlärare i violin vid Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, samt haft en mängd uppdrag som konsertmästare och kammarmusiker både i Sverige och utomlands, främst USA. Med rötter i Jämtland startade han 2001 en av Sveriges ledande sommarkurser för stråkmusiker, Bergs Sommarakademi. Nu är kursen inne på sjunde året. De andra lärarna är Bengt-Eric Norlén (violin och kammarmusik), Moshe Ben-Dor (viola) och John Edhe (cello). Teres Löf har tidigare fungerat som ackompanjör; i år är det Lena Johnson. Karl-Oves hustru, Ena Carlberg-Mannberg, undervisar i scenisk framställning.

Scenisk framställning

Kursen fokuserar på konserter och konserterande. Den ordentligt tilltagna kurslängden borgar för att ett stort antal konserter av olika slag hinner produceras. Det lite ovanliga inslaget med scenisk framställning passar därför bra in. Varje elev förväntas presentera sig själv och det som ska spelas vid konserterna - ett moment som ofta glöms bort i undervisningen. Ena Carlberg-Mannberg har sin bakgrund i teatervärlden, och efter att ha varit gift i fyrtio år med en musiker har hon en bra överblick över ämnet scenisk framställning för musiker.

Kursen bedrivs i en liten by, Hoverberg, där församlingen står för lokalerna. Eleverna är inackorderade hos de bofasta, och miljön är över huvudtaget mycket lämpad för en instrumentkurs. Kursen vänder sig till unga musikstudenter som går på högskola eller som avser att söka sig dit.

Stretching och yoga

Undervisningen omfattar både instrumentalektioner, kammarmusiklektioner och stråkorkester. Dessutom genomför altfiolläraren Moshe Ben-

Dor varje kväll ett stretchingpass med alla elever. Detta tillsammans med det faktum att lektionerna i scenisk framställning också innefattar yoga och avslappningsövningar borgar för att konceptet sammangjuter teknik- och interpretationsstudier med konsertframträdanden och arbete med kroppsmedvetenhet hos de unga stråkmusikerna.

På kursen deltar ungefär 20 elever. Detta innebär att Bergs Sommarakademi inte bara är en kurs som är tillräckligt lång, det är också en kurs som har en hög lärartäthet. Den som är intresserad kan logga in på www.berg.se och klicka sig fram till "kultur" där man finner all information om kursen.

Per Helder

Karl-Ove Mannberg är kursledare vid Bergs Sommarakademi

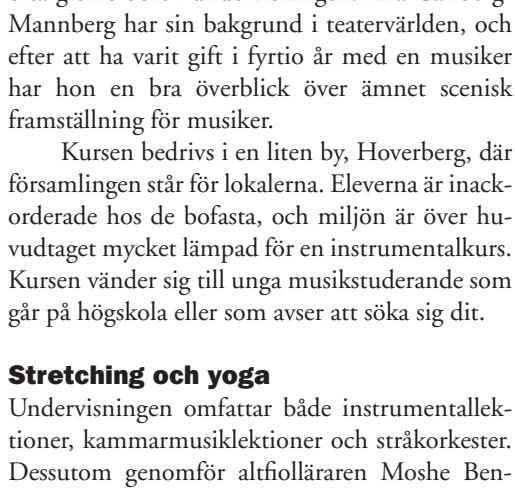

Foto: Ditte Andersson

ERIC SAHLSTRÖM STIPENDIET

Sista ansökningsdag 30 april 2007

Eric Sahlströms Minnesfond, www.ericssahlstrom.se

Är du mellan 13–20 år och spelar nyckelharpa eller fiol är du välkommen att söka årets Eric Sahlström stipendium. Stipendiet består av en kursplats på sommarens fiol- och nyckelharpskurs på Ekebyholms slott i Uppland 24–28 juni.

Spela in två valfria låtar på kassettband, mini-disc eller CD och sänd in din ansökan **senast 30 april** till: Eric Sahlströms Minnesfond, att. Cajsa Ekstav, Torkelsgatan 28A, 753 24 Uppsala. Ange namn, ålder, adress och telefonnummer. För ytterligare information, kontakta gärna Cajsa Ekstav, tel. 018–12 16 20 eller Sonia Sahlström-Larsson, tel. 018–14 14 80.

STRÅKLÄGER I ORSA 5-12 augusti 2007

Vi bor på Hamregården 1 mil norr om Orsa. Stugby med flerbäddsrum.

Målgrupp: Nybörjare (minst 1 års studier) till alla nivåer av amatörer på fiol, viola, cello, kontrabas, 7-100 år. Du som spelat förr, kom och rosta av dig! Anhöriga till mindre barn är välkomna.

Innehåll: Orkester och kammarmusik på 2-4 nivåer, spelundervisning, ergonomi

Lärare: Ingvar och Yvonne Kullberg, Lena Brodin, Christine Wirung

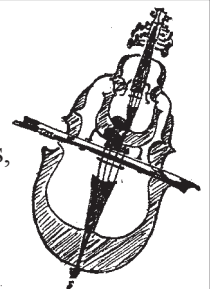
Avgifter: Kurs 1.300:-, resa abonnerad buss ToR Sthlm-Orsa 550:-, helpension 1.300:-

Anmälningavgift: 400:- till Lena Brodin, plusgiro 420 49 40-3

Anmälan: Senast 15/5. **Anmälan till kursen sändes till kursledaren** Lena Brodin, Baggensg 15, 111 31 Stockholm

Info: 08-20 46 36

Anmälan ska innehålla namn, ålder, adress, telefon (fax, e-mail), lärares namn, repertoar (nivå), färd sätt (ev annat än buss). Anmälningstalong på begäran hos Lena Brodin

Musikkurser i sommar

Högalids folkhögskola, Kalmar

Kammarmusik 25 juni – 1 juli

Nu erbjuder RUM möjligheten att gå på kammarmusikkurs under kvalificerad ledning. Vi tänker oss att ni kanske redan är några som spelar tillsammans i ensembler från duo till exempelvis kvintett eller sextett. Men det går även att anmäla sig som enskild musiker med önskemål om verk att spela. För att ni ska få bäst hjälp bör ni spela stråkinstrument eller piano, men även andra instrument är välkomna. Den 30 juni blir det en galakonsert på Kalmar Teater.

Stråkorkester 25 juni – 1 juli

Du som spelar stråkinstrument ska absolut ta chansen att anmäla er till denna kurs. Det blir en djupdykning ner i stråkorkesterns värld med härlig musik och härliga lärare. Tanken är att vi ska kunna få ihop ett par orkestrar på olika nivåer efter tidigare spelerfarenhet. Repertoaren blir blandad från verk som Sibelius Andante Festivo till Tjajkovskijs Stråkserenad. Den 30 juni har vi en avslutande galakonsert på Kalmar Teater.

Kurserna är öppna för alla från 13 år. Anmälan görs på www.kalmarmusikunion.com senast den 15 april. Där får ni också veta mera om kurserna. Först till kvarn.... För eventuella frågor, kontakta Claes Ekedahl +46 (0)8 407 17 25.

www.kalmarmusikunion.com

Klassiska musikstudier i kreativ miljö

- Klassisk musikerutbildning (EGY)
- Musiklinje med jazz- och klassisk inriktning

Sista ansökningsdag 15 april
Ansökningskurs 5-6 maj
www.birkamusikutbildningar.se
063-147441

Bengt-Eric Norlén - violin, viola, kammarmusik

Olov Roos - cello, kontrabas, kammarmusik

Carl Petersson - piano, kammarmusik

Lena Moén - sång, kammarmusik

Magdalena J Nordqvist - flöjt

Anders Gustafsson - gitarr, gehör, teori, kammarmusik

Birka
FOLKHÖGSKOLA

Stråklinje

i samverkan med Camerata Nordica,
Kalmar Läns Musikstiftelses kammarorkester
Spelar Du ett stråkinstrument ?
Vill Du utveckla ditt spel ?
Vill Du spela tillsammans i orkester och kammarmusik ?
Ta chansen och unna Dig ett stråk-år eller två !

Vi erbjuder:
Bra lärare i samarbete med Camerata Nordica
Förberedelser till högskolestudier
Möjlighet till internationella kontakter
Auskultation i masterclasses

Kursinnehåll:
Individuell & gemensam
undervisning i huvudinstrumentet
Musikteori, Ensemblespel
Piano, Kör och röstvård m.m.

Information:
karin.lundborg.osk@folkbildning.net
tel. 0491-768 111
torbi@lansmusiken.se
tel.0491-106 91, 070-654 00 36

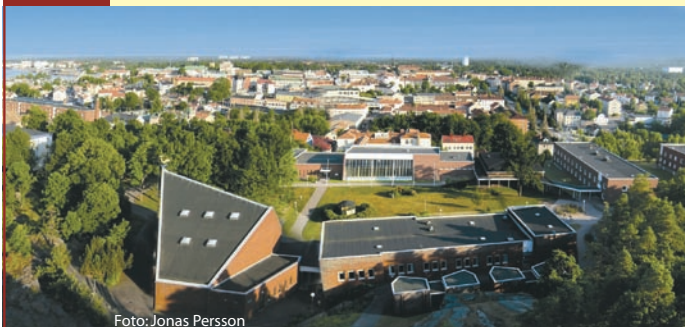

Foto: Jonas Persson

Allmän Musiklinje

Afro och Klassisk musik

Individuella program för bl.a. Piano - Sång -
Gitarr - Bas - Trummor - Elgitarr. Kurslängd 1-2 år
Övriga ingående ämnen:
Körsång, Kördirigering (tillval), Musikhistoria, Ensemble
Drama, Motion, Livsåskådning, Öppna kurser, Dans
Information: eric.lammers.osk@folkbildning.net
martin.almen.osk@folkbildning.net

Oskarshamns Folkhögskola, 572 32 Oskarshamn
www.oskarshamn.fhsk.se - tel. 0491-768 100

Sista ansökningsdag 15 mars - Antagningsprov 16-17 april

SOMMARKURSEN I

ÄLMSTA

Instrumentalkurs i Älmsta
24/6 till 29/6 2007

Undervisning i violin, viola, cello, piano och oboe
Många individuella lektioner och kammarmusik
Spel med pianist. Lektioner i orgel för intresserade

Avslutningskonsert i Väddö kyrka

**Lärare: Catharina Ericsson, Kerstin
Nedler, Boel Hillerud-Nyman, Monica
Jönsson, Wilhelm Schaaf och Karin
Sahlin**

Kursavgift inkl. kost och logi 2800 kr
Anmälan senast 15/5 2007

Info och kursanmälan till Catharina Ericsson
08-812725, 073-9934911
catharina.ericsson@comhem.se

Fiolaffären

I STOCKHOLM AB

Kolfiberstråkar
från 900:-

Många nya etuier
på www.fiolaffaren.se

Välkommen till vår
nya, stora lokal!

Tobaksspinnarg. 4, 117 36 Stockholm
08- 668 13 15 • www.fiolaffaren.se

Det är inte försent att anmäla sig till Cremona

Ända fram till sista mars går det att anmäla sig till ESTA-konferensen i Cremona. Det är visserligen något dyrare nu än i januari, men det är det nog värt. Våra italienska kollegor att satt i hop ett superprogram. Ni vet väl vem Salvatore Accardo är? Och naturligtvis vet ni hur de italienska vinerna smakar... **Vi ses i Cremonas!**

Recension av "Cello Time Sprinters" av Kate och David Blackwell

INSPIRERANDE STYCKEN SOM KAN BLI EN MUSIKALISK UPPLEVELSE FÖR ELEVERNA!

Cello Time Sprinters innehåller 36 låtar/stycken, både solostycken och duetter samt dur - och mollskalor (både harmoniska och melodiska mollskalor). Till boken ingår ett häfte med pianoackompanjemang.

Styckena är av varierande karaktär, stil och kvalitet. De är dock inte satta i en progressionsordning utan läraren behöver själv bilda sig en uppfattning om vilket stycke som passar i elevens utveckling. Några stycken upplevs lite tråkiga musikaliskt sett, men på det stora hela har paret Blackwell lyckats hitta inspirerande stycken som kan bli till en musikalisk upplevelse för eleverna.

Styckena syftar till att öva första och fjärde läget, med ett sammanlagt tonomfång mellan stora C och ettstrukna a (som flageolett) samt synkoper, rytmer, nyanser och karaktärer. Pianoackompanjemangets svårighet varierar, men flera av styckena kan nog de flesta spela utan större problem.

Med boken följer två CD-skivor med komp till alla låtar. Stycket spelas med både solostämman och ackompanjemang och följs sedan av ett spår med bara ackompanjemang. Kompet på skivan utgörs till största delen av enbart pianoackompanjemang, men finns till vissa låtar även i kombination av trumset. Till någon låt har man även spelat in en banjo och ett barockstycke är ackompanjerat av stråkorkester. Till vissa låtar känns kompet ganska tråkigt och torftigt, men det stora, stora minuset med CD-inspelningen är att man inte har brytt sig om att arbeta med intonationen!!

Priscilla Nilsson

Fortsättning från sidan 14

tagande för den musikaliska tolkningen bland de elever som deltagit i projektet. Och det slutar inte med det. En annan effekt är att eleverna utvecklar sin vilja att skapa musikaliska uttryck, och tack vare detta skapas en miljö där nya tekniska krav ställs. Alla sätt att skapa uttryck på exempelvis en violin kräver en teknikförmåga att göra det. Detta innebär att studenterna lär sig ny teknik när de prövar detta. Vi pratar nu om teknik som sällan eller aldrig syns i den pedagogiska litteraturen. Och denna teknik är nödvändig på alla instrument, men inte minst på stråkinstrumenten med deras direkta och ofta komplicerade tonbildningsproblem.

Andra teknikområden utvecklas också, exempelvis ensembletekniken. Hur ska man bemästra tempoändringar eller tenuton och fortfarande spela tillsammans? Vilka element i musiken är det som skapar begreppet puls? När väl dessa och liknande frågor penetrerats tillsammans med eleverna, är svaren inte bara användbara, utan också nödvändiga, oavsett vilken slags musik man spelar på en professionell nivå.

Sammanfattningsvis: Projektet kräver de osynliga teknikerna i en sådan utsträckning att de blir uppenbara.

Prova!

För den intresserade kan jag rekommendera ett besök på festivalen Ljudvägor som äger rum i Visby 9-13 maj. Möjlighet finns också att under nästa läsår besöka en av de work-shops som genomförs inom ramen för projektet.

Det kanske inte är så lätt att hitta en skola som Gotland Tonsättarskola för att genomföra ett liknande projekt. Men ett sådant kan naturligtvis ändå genomföras. Det är mer en fråga om vilken roll den nutida musiken kan spela för att göra unga musikstudieranden till professionella tolkar. Men det kanske är roligast att genomföra det med en sådan skola. Vi har här inte sagt något om de stora positiva effekter projektet har för deras elever. Bara en sådan sak som att projektet gör deras växande osynliga idéer synliga...

Per Helders
Lärare i cello och kammarmusik vid
Musikkonservatoriet Falun
per.helders@musikkonservatoriet.com

Nya medlemmar

BELINDA NORDQUIST
LIND
Nygatan 79 E
941 63 PITEÅ

MATTIAS SANDLUND
Geringsgatan 2
954 31 NORRFJÄRDEN
C

EVA JERNBERG
Ölmevägen 4
123 32 FARSTA

ULF JOHANSSON
Hunneberga 1913
240 35 HARLÖSA
046-616 20
bowmaker@telia.com
stråkmakare

HENRIK MACGREGOR
Västra Kyrkogatan 52 A
671 51 ARVIKA
0709-261 371
henrimacgregor@gmail.com
V

INGMARIE OLAVI
Nybogränd 4
945 32 NORRFJÄRDEN

HANNA WIKLUND
Brantingsgatan 52
115 35 STOCKHOLM
08-648 75 25
070-540 42 21
hanna.wiklund@nacka.se
V

Nyggammal medlem:

LOVISA ENGDAHL
NILSSON
Knut Stangenbergsväg 76
131 47 NACKA
08 - 646 45 06
070-515 97 16
lovisa.engdahl.nilsson@nacka.se

Nytt namn

Camilla Fallqvist
(tidigare Samuelsson)

Nya medlemmar

ELSE MYHR

c/o S Andersson
Ingesundsvägen 35 A
671 33 ARVIKA
felegurine@yahoo.no
V stud

LOTTA FORSÉN

Västra Kyrkogatan 52 D
671 51 ARVIKA
0730-42 00 09
lotta.forsen@gmail.com
V stud

THERESE HÅLLÉN

Musikhögskolan Ingesund
Elevhem B:8
671 91 ARVIKA
0708-43 24 89
therese_hallen@hotmail.com
V stud

INGELA LUNDIN

Östra Ringvägen 3, lgh
408
722 14 VÄSTERÅS
070-486 59 47
celloingela@hotmail.com
C stud

ANNA LARSON

Studentgatan 6:306
702 81 ÖREBRO
073-713 66 87
C stud

ELISABET LYSELL

BJERMKVIST
Staffansvägen 14
141 43 HUDDINGE
08-746 62 61
070-414 84 74
celisa_n@hotmail.com
Cello

Ny adress

Natalja Namitova Mustafa
Skattegårdsvägen 37,2 tr
162 62 Vällingby

Katalin Tibell (Kullagatan
10 Höganäs)

Ingelstorps byväg 25
270 21 Glemmingebro
0411-522008
0739-870650

PROFILEN - En livs levande stråklärare Frank Lind, Piteå

Född och uppvuxen i en by vid namn Långtråsk, belägen väster om Piteå, återvände Frank Lind i början av åttio-talet till sin hembygd. Men innan dess reste han runt både för att studera och för att arbeta.

De första stegen inom den högre utbildning tog Frank på Framnäs. Han utbildade sig till violinpedagog och hade Folke Larsson som lärare.

Under hans sista år på Framnäs besöktes skolan av en duktig violinist som hette Örnulf Boye-Hansen. Denne hade studerat för Tibor Varga, och ett helt gäng senare namnkunniga violinister, exempelvis Martin Bylund, Jan-Olav Wedin och Bernt Nylund, blev inspirerade av hans undervisning och violinspel. Boye-Hansen var en bra förebild och bidrog starkt till att det unga violinistgänget höjde sin ambitionsnivå och la ner allt mer tid på övning.

Folke Larsson föreslog för Frank att han skulle studera vidare i Stockholm. Frank var med på att studera vidare, eftersom han kände ett behov av få ägna sig åt specialiserade spelstudier. Däremot ville han inte styra kosan till Stockholm, utan till Wien. Där stannade han ett år för Lukas David. Det var en hård tid med teknikdisciplin och regelbundna avhyvlingar. Frank fick också känna på vad det innebar att vara invandrare och inte prata språket flytande.

Efter militärtjänst som telegrafist bar det av ut i Europa igen. Frank fick två års stipendier som utbytesstudent och hamnade hos Tibor Varga i Detmold. Det var ett förmånligt stipendium som täckte det mesta inklusive resor och skolavgifter. När denna tid var över flyttade Frank hem till Sverige, där en lång tid som orkestermusiker tog vid. Först fick han jobb i Gävle. Där stannade han i tre år. Därefter sökte och fick han jobb i Stockholmsfilharmonikerna. Där stannade han längre, från 1972 till 1983.

– Jag trivdes utmärkt som orkestermusiker och tycker fortfarande att det är väldigt roligt att spela orkester, säger Frank till ESTA Newsletter.

Men slumpen förde honom till Piteå igen. Det var när Sven-Ole Svarfvar, som var lärare där på musikhögskolan, skulle flytta till Örebro som Frank kände att det kanske vore kul att göra något nytt. Han sökte jobbet och fick det.

– Jag har inte ångrat mig.

Är det annorlunda nu att undervisa fiol än för 20 år sedan?

– Ja, dels eftersom jag själv förändrats. I början var det en stor omställning efter att ha varit orkestermusiker i så många år. Helt nya krav ställdes, och man lär sig nytt hela tiden.

– Men sedan tycker jag att nivån på de som söker till musikhögskolan i Piteå gått ner de senaste åren, det är också en skillnad. Rent generellt fanns det ett större underlag både på musikhögskolan och Framnäs för 20 år sedan.

Du är nu inne på din sista termin innan pensioneringen. Har du något särskilt minne som särskiljer sig?

– Jag gillar inte...

Som lärare lever man ju ständigt i nuet. Men

jo, en sak som är lite kul minns jag. Det var när en numera kand dirigent och violinist kom från musikskolan i Skellefteå. Han hade kommit för att spela violin, men första lektionen förklarade han bestämt att han skulle spela elbas i stället. Han försäkrade att det var mycket genomtänkt. OK, han skulle behålla fiolen som biinstrument. Efter en termin kom han och ville byta tillbaka... sedan slet han på och det bar av till musikhögskolan i Göteborg och senare nu inom en karriär som dirigent och violinist..

Tycker du att du har ett viktigt jobb?

– Absolut! Kan man tänka sig något mer värdefullt än att betyda något för en ung människa, att vara den som coachar en ung musikstuderande framåt? Man betyder något för någon dels musikaliskt, men också mänskligt, Jag har ju ofta undervisat människor som just flyttat hemifrån, och man kommer dem nära.

Vilket är en stråklärares viktigaste egenskap tycker du?

– Att kunna sätta sig in i en annan människas situation. Att kunna känna både möjligheter och begränsningar. Man måste hitta varje individ på den nivå där han eller hon är och sedan jobba vidare därifrån. Alla är så olika. Jag har haft mängder med elever genom åren. Ingen har varit den andra lik, och man noterar att man reagerar och är helt olika mot olika elever.

Jag har hört ett rykte om att du ska ta upp en gammal hobby nu när du går i pension...

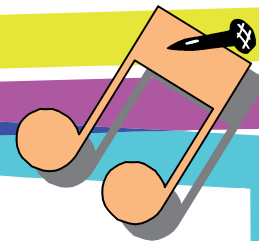
– Ja, det stämmer. När jag var ung ritade och målade jag mycket. Men sedan fanns det inte tid till det med jobb och familj. Men nu tänkte jag kanske gå ett år på en folkhögskola häruppe där det finns bra lärare i bildkonst. Det känns helt rätt att nu åter bryta in i en ny värld, med den stimulans och de problem som finns där. Jag vill uppleva många sidor av livet, och just nu ser jag mycket fram emot att få uppleva målandet och kontakten med de människor som sysslar med detta.

Frank Lind

Stråkplanket

Från och med detta nummer så byter vi ut namnet 'Tipsplanket' till STRÅKPLANKET. Det betyder att man i princip kan skicka in vad som helst! Roliga händelser, bilder, frågeställningar, korta frågor, tips, efterlysningar ja, VAD SOM HELST.....

(Verkar jag desperat över att INGEN skickar in någonting?) Hm, nej, inte än...jo, kanske lite. Har alldeles nyligen kommit hem från Birmingham, där vi varit och spelat med Mary Cohen och hennes elever. Allt gick bra - vi lyckades ta oss dit mitt i mellan två snöstormar, blev insnöade på prästgården, lärde dem dansa 'Små grodorna', gjorde en konsert tillsammans, åt mycket mat, köpte 12 munkar och fick 24(!) på köpet innan vi slutligen åkte hem. Alla planerade vilt på bussen till London för nästa resa och när de skulle hälsa på oss. Jag sov.....

Slutligen vill jag härmed utfärda en stor VARNING för harts missbruk.

Tydliga kännetecken man bör uppmärksamma:

- * Hartset har tydliga bit märken eller har gått sönder (av att någon smakat på det...)
Detta har Lovisa Engdahl erfarenhet av.
- * Eleven är röd under näsan efter att intensivt luktat på hartset.
- * Eleven syns inte när hon spelar. (Dammolnet är lätt att uppmärksamma i orkestern)
- * Eleven faller i trans när hon hartsar och slutar aldrig.
- * Eleven tycker att vitt är en jättefin färg....

Har ni fler kännetecken så mottages de tacksamt!

Hartsa lugnt och väl mött nästa nummer!

Catharina

Presentationen: första

Min stråkorkester som jag leder startar i nästa vecka. Det är ett glatt litet gäng elever som nyss lärt sig spela. De är fulla av nyfikenhet och spelglädje. Försiktigt har jag frågat några av eleverna vad de vill spela för några låtar. Genast rabblade dom ett antal popgrupper jag aldrig hört namnet på och innan jag fått fram en penna har jag glömt vad dom sa. Jag inser att det här kommer att bli svårt. Dom vill spela kända, svängiga poplåtar som jag inte har på varken skiva eller noter. När jag väl hittat låten dom pratade om är den synkoperad med sextondelar, fylld med strängväxlingar och grepp som mest lämpar sig för ett intagningsprov på högskolan och mina elever har precis lärt sig D-dur skala och åttondelar.

Bakgrund

Jag har spelat ända sen jag var liten och när jag var nio tog jag min första fiollektion. När jag blev femton år startade jag och mina kompisar ett popband som skulle prägla mina kommande tio år. Parallellt med popmusicerandet jobbade jag sen som fiollärare. På något konstigt sätt har jag alltid separerat dessa musikaliska världar - den klassiska stråkraditionen och popvärlden.

Notletande

När jag sen 1995 fick huvudansvaret för en större mellanstadie-stråkorkester började jag leta notlitteratur för det andra och tredje spelåret. Jag insåg ganska snabbt att det var ett begränsat utbud på just det jag letade efter. Om jag hittade något intressant var ofta 2:a fiol och cellostämmorna ganska tråkiga. Eftersom jag alltid arrangerat och tyckt det var väldigt roligt, så började jag på att fylla på mitt notarkiv med egna stråk-arr, allt ifrån film & tv-signaturer till ordinära poplåtar. Problemet var nästan alltid att just den där låten som annars var perfekt var snäppet för svår.

Boken föds

För två år sen föddes tanken på att göra ett material för stråkorkester som kanske skulle lösa en del av mina problem. Jag hade vissa mål klara för mig: Materialet skulle vara riktigt lätt, det vill säga bara bygga på D-dur skalan med enkla notvärden. Materialet skulle också vara svängigt med stort S, alltså det skulle låta som "riktiga" poplåtar med tufft sound. Så varför inte kombinera mina två musikaliska världar som jag så länge hållit isär. Arbetet med "första Stråkorkester boken" hade börjat och 1 och ½ år senare blev den klar.

Boken är en samling av 15 låtar med tonvikt på popmusik, men innehåller även en del andra stycken. Boken börjar traditionellt med Månaderna och Fransk folksång, två för eleverna välkända låtar som eleverna kan mjukstarta med. Eftersom de antagligen inte spelat orkester innan, har jag valt att starta med dessa för att öva samspel och orkesternotation såsom repetitionstecken och multipauser med mera. Låtarna 3 till 11 är poplåtar som är baserade på D-dur skalans toner, enkla rytmer, tillrätta lagda strängväxlingar och tekniska moment med stigande progression. Låt 12 (Forsen) är gjord för att utmana fingerfärdigheten i 1:a fiol samt träna olika rytmer mot varann i stämmorna. Boken avslutas med Allegro av Roman och 2 jullåtar: "När juldagsmorgon glimmar" och "Tomten".

Jonny från Gislaved

Låtmodellen

Modellen för låtarna är uppbyggda enligt följande:

Förspel

Ett kort förspel i orkestern inleder där ett tekniskt moment är inlagt, såsom spiccato, tremolo, drill med mera. Detta brukar upplevas som kul eftersom det är nya saker dom kanske inte provat innan. Har alla stämmor dessutom samma tekniska svårighet är det lätt att träna i grupp.

Refräng och Vers

Refrängen och en versen som följer spelas unisont. Detta för att lätt komma igång och spela med hela orkestern redan första gången dom ser noterna. För mycket olika stämmor på det här stadiet blir annars ofta rörligt det första repet. På det här sättet låter det hyfsat bra redan efter en vecka, ibland redan när dom första gången spelar noterna.

Refräng 2

Andra refrängen har 1:a fiol en andra stämman eftersom de är mer

vana notläsare är andra fiol. 2:a fiol spelar däremot samma refräng som innan. Cello och bas får oftast några nya stämmor också, i samma svårighetsgrad.

Efterspel

Här återkommer en variation av förspelet. På så sätt förlängs låten utan att försvara den.

Stråkorkester boken

Pianokomp och/eller cdkomp

Oavsett hur man använder materialet är det viktigt att man har ett svängigt pianokomp till eller använder cdskivan eller kombinerar båda. Det viktiga är att eleverna får ett medryckande svängigt komp som främjar spelglädjen. Cdskivan som medföljer varje bok kan förstås användas till att öva till hemma, men ibland vill man ge eleverna en kick även på repetitionerna. Cdkompet är utformat så att man kan spela piano till utan att det blir "dubbelt komp". Det är både noterat pianokomp och ackordanalys på låtarna, så känns er fria att spela som ni vill så länge det svänger.

Efter blåsorkestern

Ibland när det är instrumentdemonstrations-konserter för de elever som ska välja instrument kan det ibland kännas svårt att spela efter en blåsorkester. Dom har oftast både basist och trumkomp och mer där till. Sen när stråkorkestern ska spela är det svårt att matcha den ljudbild publiken har i öronen. Då har jag provat att lägga till cdkomp på vissa låtar som variation och det har fått positiv genklang.

Stor eller liten orkester

Eftersom vi alla jobbar på olika sätt och stråkgrupperna ser olika ut har jag gjort boken på så sätt att den ska fungera även om man inte har bas eller altfiol med i orkestern. Har man bara ett piano- eller

cdkomp kan man använda materialet i renodlad fiolgrupp. Har man inte tillgång till någon orkester eller bara vill ha lite nytt låtmaterial kan man ju använda den som play-along-bok på lektionen.

Till sist...

Känn er fria och våga ha kul. Jag lovar...det smittas.

Jonny Johansson

första Stråkorkester boken

Förlag:	Notposten
Hemsida:	www.notposten.se
Notbok med cd:	138 kr
(fiol 1, fiol 2, altfiol, cello, bas)	
Pianobok med cd:	158 kr
Partitur med cd:	248 kr

Jonny leder den första orkestern...

SVERIGES VIOLINBYGGGARMÄSTARE

- branschförbundet för kvalificerade violinbyggare och reparatörer
www.violinbyggarmastarna.se

Joakim Amundin	Kungsbacksvägen 19	184 63 Åkersberga	08-54403044, 0708-196532	joakim@amundin.se	www.amundin.se
Paul Barter	Prästgatan 78	111 29 Stockholm	08-673 19 90, 08-673 17 50	paul.barter@swipnet.se	
Gert Berg	Odengatan 23	114 24 Stockholm	08-20 53 56, 08-20 56 96, 073-5709599	info@strakton.se	
Christer Berglund	Alsikegatan 2	753 23 Uppsala	018-71 15 20, 018-153520	violin@swipnet.se	
Jan Danielsson	Bodsjöbränna	830 15 Duved	0674-230 14, 070-5499014	danielsson@svit.se	
Claes-Göran Klockar	Blåsbogatan 2	722 15 Västerås	021-13 05 00	info@violinateljen.com	www.violinateljen.se
Peder Källman	Tallbacksvägen 8 A	791 32 Falun	023-263 34, 070-3252139	info@pederkallman.se	www.pederkallman.se
Bengt Nilsson	Erikslustvägen 62	216 18 Malmö	040-15 98 03, 040-15733, 040-15 97 47	bengt@fioler.se	www.fioler.se
Roland Nilsson	Erikslustvägen 62	216 18 Malmö	040-15 98 03, 040-15 97 47	roland@fioler.se	www.fioler.se
Astrid Pullar	Bergsgatan 29	832 41 Frösön	063-13 77 99, 073-8052592	pullar.a@telia.com	
Arne Rydberg	Odengatan 23	114 24 Stockholm	08-20 53 56, 08-20 56 96	info@strakton.se	
Sebastian Skarp	Regeringsgatan 72	111 39 Stockholm	08-22 24 20	kontakt@sebastianskarp.se	www.sebastianskarp.se
Susan Stedman	Behmbrogatan 7	611 34 Nyköping	0155-26 70 80	stedmancello@hotmail.com	
Michael Wallmo	Luthergatan 23 C	802 53 Gävle	026-622952, 073-5150992	wallmo@svit.se	
Roland Wiklund	Vanadisplan 8	113 31 Stockholm	08-33 21 53, 08-33 26 11	roland.wiklund@comhem.se	
Jan Åslund	Daljunkaregatan 10	791 37 Falun	023-132 87	aslund@svit.se	
Jens Bergholm	Skadronsgratan 19	217 49 Malmö	040-98 19 80	violinmakarn@telia.com	
Niclas Berglund	Västra Esplanaden 9 B	903 25 Umeå	090-773217, 070-6939674	coperniclas@spray.se	
Gunnar Brandin	Dalagatan 7	795 31 Rättvik	0248-40411, 797056	gunnarbrandin@violinmakare.se	
Kent Brestan	Mariebergsgatan 10 A	731 34 Köping	0221-10161, 0730-547299		
Philippe Dormond	Hälvägen 26	147 53 Tumba	08-53 06 08 76, 073-9746547	dormond_philippe@yahoo.com	
Albert Eckerbom	Tubbarp	578 91 Aneby	0140-230 20	eckerboms@violinatelje.nu	www.violinatelje.nu
Robert Eriksson	Spårgatan 1	671 30 Arvika	070-2530270, 0570-14532, 070-2530270	roberteriksson@violinmakare.se	www.roberteriksson.se
Anders Gill	Ringvägen 2	824 43 Hudiksvall	0650-74 03 33	andersgill@hotmail.com	
Vera Gärtner	V:a Allén 17	181 62 Lidingö	08-7660789, 0739-155805	veragartner@post.utfors.se	
Leif Hjortborg	Polhemsgatan 20 B, 4 tr	112 36 Stockholm	08-654 77 88, 070-6617711	leif.hjortborg@tele2.se	
Kenneth Jansson	Hornsgatan 73	118 49 Stockholm	08-84 13 40, 070-2166673	kenneth.jansson@knh.se	
Tommy Johansson	Ripstigen 1	780 50 Vansbro	0281-224 11, 070-569 48 30	johanson_tommy@hotmail.com	
Ulf Kloov	Gamla Skolan	373 02 Ramdala	0455-410 80, 0733-99 00 39	ulf.kloov@telia.com	
Stefan Lindholm	Västerängsvägen 24	182 46 Enebyberg	08-758 21 81, 073-02 68 806	s_lindholm1983@hotmail.com	
Pierre Lindström	Gruvgatan 26	791 62 Falun	023-698 07	pierre.lindstrom@telia.com	
Bergljot Hedda Lunde	Bergdalen	178 93 Drottningholm	0703-842377, 0703-842377	bhedda@hotmail.com	
Oscar Löfstrand	Berggrenska gården, Kyrkog 14	803 20 Gävle	026-65 18 86	oscar.lofstrand@violinatelje.se	www.violinatelje.se
Anders Norudde	Vinbärsvägen 10	691 47 Karlskoga	0586-508 58, 0730-555833	anorudde@spray.se	
Åsa Strindin	Starvägen 12	861 34 Timrå	060-10 00 17	asa.strindin@telia.com	
Staffan Rasmusson	Hagvägen 28	792 34 Mora	0250-12841, 070-3187298	staffanrasmusson@violinmakare.se	www.staffanrasmusson.se
Stefan Hansen	Margaretagården/Skirö	574 96 Vetlanda	0383-462113	mailto@geigenbauhansen.de	www.geigenbauhansen.de